

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การเตรียมความพร้อมและการพัฒนาตนเองของครูตามมาตรฐานวิชาชีพครู การศึกษาปฐมวัย ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

นโยบายเกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพครู

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมในการทำงาน

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิดการวิจัย

นโยบายเกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพครู

แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 - 2559)

แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา , 2553) ตามที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอ และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา การศึกษาในช่วงระยะเวลาดังกล่าวต่อไป ทั้งนี้ให้กระทรวงศึกษาธิการรับความเห็นและข้อสังเกตของ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงแรงงานและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ไปประกอบการพิจารณาดำเนินการด้วย

สาระสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559)

ปัจจุบัน แม้สถานการณ์จะเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ แต่เนื่องจากแผนการศึกษา แห่งชาติ ฉบับเดิม (พ.ศ. 2545-2559) นั้น เป็นแผนระยะยาวที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ .ศ.2545 จึงเห็นควรให้คงปรัชญาหลักเจตนารมณ์ และวัตถุประสงค์ของแผนฉบับเดิมไว้ แล้วปรับปรุงในส่วนของนโยบายเป้าหมายและกรอบการดำเนินงาน ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

ปรัชญาหลักและกรอบแนวคิด การจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552- 2559) ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยึดทางสายกลางอยู่บนพื้นฐานของความสมดุล พอดี รู้จัก พอประมาณ อย่างมีเหตุผล มีความรอบรู้เท่าทันโลก เพื่อมุ่งให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุข

ของคนไทย เกิดการบูรณาการแบบองค์รวมที่ยึด “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมี “ดุลยภาพ” ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อมเป็นแผนที่บูรณาการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและกีฬากับการศึกษาทุกระดับรวมทั้งเชื่อมโยงการพัฒนาการศึกษากับการพัฒนาในด้านต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นต้น โดยคำนึงถึงการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

เจตนารมณ์ของแผน แผนการศึกษาแห่งชาติ มีเจตนารมณ์เพื่อมุ่ง 1. พัฒนาชีวิตให้เป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ” และ 2. พัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งและมีดุลยภาพใน 3 ด้าน คือ เป็นสังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้และสังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน

วัตถุประสงค์ของแผน เพื่อให้บรรลุตามปรัชญาหลักและเจตนารมณ์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) จึงกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนฯ ที่สำคัญ 3 ประการ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาคนอย่างรอบด้าน และสมดุลเพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนา
2. เพื่อสร้างสังคมไทย ให้เป็นสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้
3. เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคม เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคนและสร้างสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญา และการเรียนรู้

แนวนโยบาย เป้าหมาย และกรอบการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทั้งสามประการดังกล่าว ประกอบกับการคำนึงถึงทิศทางการพัฒนาประเทศในอนาคต ที่เน้นการใช้ความรู้เป็นฐานของการพัฒนา ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประชากร สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จึงได้กำหนดแนวนโยบายในแต่ละวัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ 1 พัฒนาคนอย่างรอบด้าน และสมดุลเพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนา

แนวนโยบาย

- 1.1 พัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ในทุกระดับและประเภทการศึกษา
- 1.2 ปลุกฝังและเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีศีลธรรมคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยม มีจิตสำนึกและ มีความภูมิใจในความเป็นไทย มีระเบียบวินัย มีจิตสาธารณะ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและรังเกียจการทุจริตต่อต้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียง

1.3 เพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้ประชาชนทุกคนตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิตได้มีโอกาสเข้าถึง บริการการศึกษาและการเรียนรู้โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการหรือทุพพลภาพยากจนอยู่ในท้องถิ่น ห่างไกล ทุรกันดาร

1.4 ผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศและเสริมสร้างศักยภาพ การแข่งขัน และร่วมมือกับนานาชาติ

1.5 พัฒนามาตรฐานและระบบการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งระบบประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก

1.6 ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน มี คุณธรรม และมีคุณภาพชีวิตที่ดี

วัตถุประสงค์ 2 สร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้

แนวนโยบาย

2.1 ส่งเสริมการจัดการศึกษา อบรม เรียนรู้ของสถาบันศาสนาและสถาบันทางสังคมทั้งการศึกษา ในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

2.2 ส่งเสริมสนับสนุนเครือข่ายภูมิปัญญาและการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม พลศึกษา กีฬาเป็นวิถีชีวิตอย่างมีคุณภาพและตลอดชีวิต

2.3 ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรมและทรัพย์สินทางปัญญา พัฒนา ระบบบริหารจัดการความรู้และสร้างกลไกการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

วัตถุประสงค์ 3 พัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคม เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคนและสร้างสังคม คุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้

แนวนโยบาย

3.1 พัฒนาและนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพ เพิ่มโอกาสทางการศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3.2 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ โดยเร่งรัดกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษา ไปสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.3 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ประชาชน ประชาสังคมและทุกภาคส่วนของสังคมใน การบริหารจัดการศึกษา และสนับสนุนส่งเสริมการศึกษา

3.4 ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆการลงทุนเพื่อการศึกษาตลอดจนบริหารจัดการและใช้ ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

3.5 ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการศึกษา พัฒนาความเป็นสากลของการศึกษา เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนและเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ขณะเดียวกันสามารถอยู่ร่วมกันกับพลโลกอย่างสันติสุข มีการพึ่งพาอาศัยและเกื้อกูลกัน

การบริหารแผนสู่การปฏิบัติ แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ให้ความสำคัญกับการนำแผนสู่การปฏิบัติ เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนข้อเสนอปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองเน้นเป้าหมาย 3 ด้าน คือ การพัฒนาคุณภาพการศึกษา-การขยายโอกาสทางการศึกษาและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริการและจัดการศึกษาตลอดจนคำนึงถึงความสอดคล้องกับระยะเวลาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงเห็นควรกำหนดระยะเวลาดำเนินงานบริหารแผนสู่การปฏิบัติเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 แผนงานเร่งด่วน ระหว่างปี 2552-2554 ให้เร่งดำเนินการตามข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองโดยให้มีการจัดทำแผนเพื่อพัฒนาการศึกษา ตามประเด็นเป้าหมายการปฏิรูปการศึกษา ได้แก่ 1) แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) แผนขยายโอกาสทางการศึกษาและ 3) แผนส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษารวมทั้ง ควรมีการสร้างกลไกเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติ

ระยะที่ 2 ระหว่างปี 2555-2559 ให้เร่งดำเนินการตามนโยบายทั้ง 14 ด้าน ให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้และติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนฯ เมื่อสิ้นสุดระยะที่ 1 การเตรียมการร่างแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ต่อไป

นอกจากนี้ ให้มีการจัดทำกรอบทิศทางพัฒนาการศึกษา ในช่วงระยะเวลา 5 ปี เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการศึกษาในภาพรวมและแผนพัฒนาการศึกษาแต่ละระดับ/ประเภทการศึกษา ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้แก่ แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา แผนพัฒนาการอุดมศึกษา เป็นต้น

ในระดับจังหวัด/กลุ่มจังหวัดให้มีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัด/กลุ่มจังหวัดและในระดับเขตพื้นที่การศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานศึกษาให้มีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษา

พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546

พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 (ออนไลน์ , 2555) กำหนดให้มีวิชาชีพควบคุมทางการศึกษา ตั้งแต่วิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาอื่น (ตามที่ประกาศกำหนดในกฎกระทรวง) จะต้องปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลดีต่อผู้รับบริการอันถือเป็นเป้าหมายหลักของการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องศึกษาให้เกิด

ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องให้สามารถนำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพให้สมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูงและได้รับการยอมรับ

คุรุสภาดำเนินการตามหน้าที่ที่กำหนดในพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 มาตรา 9 (ออนไลน์ , 2555) 1. คุรุสภามีอำนาจหน้าที่กำหนดมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ มาตรา 9 11. (ฉ) กำหนดให้คุรุสภามีหน้าที่ออกข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและ มาตรา 49 กำหนดให้มีข้อบังคับว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ ประกอบด้วย มาตรฐานความรู้และ ประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตน

มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา คือ ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ในการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องประพฤติปฏิบัติตาม เพื่อให้เกิดคุณภาพในการประกอบวิชาชีพ สามารถสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาให้แก่ผู้รับบริการจากวิชาชีพได้ว่า เป็นบริการที่มีคุณภาพตอบสนองความต้องการที่มีกฎหมายให้ความสำคัญกับวิชาชีพทางการศึกษาและกำหนดให้เป็นวิชาชีพควบคุมนั้น เนื่องจากเป็นวิชาชีพที่มีลักษณะเฉพาะ ต้องใช้ความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญ ในการประกอบวิชาชีพ

พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 มาตรา 49 กำหนดให้มีมาตรฐานวิชาชีพ 3 ด้าน ประกอบด้วย

1. มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ หมายถึง ข้อกำหนดสำหรับผู้ที่จะเข้ามาประกอบวิชาชีพ จะต้องมีความรู้และประสบการณ์วิชาชีพเพียงพอที่จะประกอบวิชาชีพจึงจะสามารถขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเพื่อใช้เป็นหลักฐานแสดงว่าเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและมี ประสบการณ์พร้อมที่จะประกอบวิชาชีพทางการศึกษาได้

2. มาตรฐานการปฏิบัติงาน หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในวิชาชีพให้เกิดผล เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดพร้อมกับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความชำนาญในการ ประกอบวิชาชีพทั้งความชำนาญเฉพาะด้านและความชำนาญตามลำดับคุณภาพของมาตรฐานการ ปฏิบัติงาน หรืออย่างน้อยจะต้องมีการพัฒนาตามเกณฑ์ที่กำหนดว่ามีความรู้ ความสามารถและความ ชำนาญเพียงพอที่จะดำรงสถานภาพของการประกอบวิชาชีพต่อไปได้หรือไม่ นั่นก็คือการกำหนดให้ผู้ ประกอบวิชาชีพจะต้องต่อใบอนุญาตทุกๆ 5 ปี

3. มาตรฐานการปฏิบัติตน หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับการประพฤติตนของผู้ประกอบวิชาชีพ โดยมีจรรยาบรรณของวิชาชีพเป็นแนวทางและข้อพึงระวังในการประพฤติปฏิบัติ เพื่อดำรงไว้ซึ่งชื่อเสียง ฐานะ เกียรติและศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพตามแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพที่คุรุสภาจะ กำหนดเป็นข้อบังคับต่อไป หากผู้ประกอบวิชาชีพผู้ใดประพฤติผิดจรรยาบรรณของวิชาชีพ ทำให้เกิด

ความเสียหายแก่บุคคลอื่นจนได้รับการร้องเรียนถึงคุรุสภาแล้ว ผู้นั้นอาจถูกคณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพวินิจฉัยชี้ขาดอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ยกข้อกล่าวหา ตักเตือน ภาคทัณฑ์ พักใช้ใบอนุญาตที่กำหนดเวลาตามที่เห็นสมควรแต่ไม่เกิน 5 ปี และเพิกถอนใบอนุญาต (มาตรา 54)

การดำเนินงานเพื่อให้ได้สาระสำคัญของมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงานและมาตรฐานการปฏิบัติตนหรือจรรยาบรรณของวิชาชีพนั้น สำนักงานเลขาธิการคุรุสภาได้ดำเนินการหลายรูปแบบตั้งแต่การศึกษาวิเคราะห์เอกสาร งานวิจัย หลักสูตรการผลิตครู สสำรวจความคิดเห็นของคณาบดีคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ การประชุม สัมมนา ประชาพิจารณ์ ประชุมปฏิบัติการ เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งผู้ผลิต ผู้ใช้ ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ได้ร่วมกันพิจารณากำหนดมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ ประชุมพิจารณาแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาาร่วมกันต่อเนื่องมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2548 เพื่อให้มาตรฐานที่กำหนดสามารถ ใช้เป็นหลักประกันการประกอบวิชาชีพที่ทำให้ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษามีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับเป็นหลักประกันแก่ผู้รับบริการจากวิชาชีพได้

สรุปผลการดำเนินงานดังกล่าว ได้รายละเอียดเกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ ดังต่อไปนี้

1. ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 122 ตอนพิเศษ 76 ง ลงวันที่ 5 กันยายน 2548
2. ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่องสาระความรู้และสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา ตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ
3. สาระของมาตรฐานความรู้ มาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ สาระความรู้ สมรรถนะและมาตรฐานการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพศึกษานิเทศก์เพื่อจัดทำเป็นประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เมื่อกฎกระทรวงการประกอบวิชาชีพควบคุมกำหนดให้วิชาชีพศึกษานิเทศก์เป็นวิชาชีพควบคุม
4. สาระของแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ เพื่อจัดทำเป็นข้อบังคับคุรุสภา ซึ่งอยู่ระหว่างนำเสนอคณะกรรมการคุรุสภา เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบสาระสำคัญเพื่อนำไปจัดทำเป็นข้อบังคับต่อไป

งานตามภารกิจของคุรุสภาที่จะต้องดำเนินการต่อจากการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพตามที่คุรุสภากำหนด คือ

1. งานรับรองปริญญา ประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการศึกษา ตามหน้าที่ของคุรุสภา ที่กำหนดในมาตรา 9 (7) แห่งพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 ซึ่งกำหนดให้คุรุสภามีหน้าที่รับรองปริญญา ประกาศนียบัตร หรือวุฒิบัตรของสถาบันต่างๆ ตามมาตรฐานวิชาชีพ โดยสถาบันการ

ผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา จะต้องผลิตผู้ที่จะประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหาร การศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่น ซึ่งเป็นวิชาชีพควบคุมให้ได้ผลผลิตตรงตามมาตรฐานความรู้และ ประสบการณ์วิชาชีพที่คุรุสภากำหนด ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ที่จะเข้ามาประกอบวิชาชีพมีคุณสมบัติและประสบการณ์ ตามที่กฎหมายกำหนด โดยคุรุสภาจะเข้าไปรับรองประปริญญาทางการศึกษาหรือประกาศนียบัตรบัณฑิต ทางการศึกษา ซึ่งจะเป็นการรับรองทั้งกระบวนการของปริญญาหรือประกาศนียบัตรบัณฑิต เพื่อให้การ รับรองถึงผู้สำเร็จการศึกษาจากปริญญาหรือประกาศนียบัตรบัณฑิต ว่ามีความรู้และประสบการณ์เพียงพอ ที่จะประกอบวิชาชีพทางการศึกษา บุคคลเหล่านั้นจึงจะสามารถขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพได้

- สารหลักเกณฑ์การรับรองปริญญาทางการศึกษา (หลักสูตร 5 ปี)
- สารหลักเกณฑ์การรับรองประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการสอน
- สารหลักเกณฑ์การรับรองประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการบริหารการศึกษา
- สารหลักเกณฑ์การรับรองปริญญาโททางการสอน
- สารหลักเกณฑ์การรับรองปริญญาโททางการบริหารการศึกษา
- มาตรฐานคุณสมบัติของสถานศึกษาสำหรับปฏิบัติการสอน
- สารมาตรฐานหลักสูตรการฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพ

2. งานรับรองความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ตามหน้าที่ของคุรุสภาที่กำหนดในมาตรา 9 (8) แห่งพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 ซึ่งกำหนดให้คุรุสภามีหน้าที่ รับรอง ความรู้และประสบการณ์วิชาชีพรวมทั้งความชำนาญในการประกอบวิชาชีพ โดยผู้ที่ไม่มีความรู้และประสบการณ์ตาม มาตรฐานที่คุรุสภากำหนดจะเข้าประกอบวิชาชีพครูซึ่งเป็นควบคุมไม่ได้หากบุคคลเหล่านั้นต้องการจะ ประกอบวิชาชีพครูจะต้องเข้าสู่กระบวนการรับรองความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ โดยผ่านการประเมิน และคุรุสภารับรองแล้วว่ามีความรู้และประสบการณ์วิชาชีพเป็นไปตามมาตรฐานเพียงพอที่จะประกอบ วิชาชีพครูได้ ทั้งนี้เพื่อให้วิชาชีพทางการศึกษามีมาตรฐานเดียวกันและสามารถตอบสนองได้ว่าผู้จะเข้า ประกอบวิชาชีพต้องมีมาตรฐานทุกคน ซึ่งวิธีการประเมินเพื่อรับรองจะดำเนินการได้ในหลายวิธี เช่น การ ทดสอบความรู้ การฝึกอบรม การศึกษาต่อยอดในระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการศึกษา การเทียบ โอนความรู้เพื่อให้การรับรองว่ามีมาตรฐานความรู้วิชาชีพครูเป็นไปตามที่กำหนด ผลการดำเนินงานได้

- สารหลักเกณฑ์การรับรองความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ
- สารหลักเกณฑ์การออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูชาวต่างประเทศ

3. การรับรองความชำนาญในการประกอบวิชาชีพ ตามหน้าที่ของคุรุสภาที่กำหนดในมาตรา 9 (8) แห่งพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 ซึ่งกำหนดให้คุรุสภามีหน้าที่รับรอง ความรู้และประสบการณ์วิชาชีพรวมทั้งความชำนาญในการประกอบวิชาชีพโดยใช้มาตรฐานการ

ปฏิบัติงาน เป็นแนวทางให้ผู้ประกอบวิชาชีพครูพัฒนากระบวนการทำงาน กลยุทธ์ในการปฏิบัติวิชาชีพทางการศึกษาของตนให้มีคุณภาพสูงขึ้นรวมทั้ง พัฒนาให้เกิดความเชี่ยวชาญลึกซึ้งเฉพาะด้านในการปฏิบัติวิชาชีพที่รับผิดชอบ ซึ่งสามารถเข้ารับการประเมินเพื่อให้ครูสามารถรับรองความชำนาญในการประกอบวิชาชีพได้

4. การควบคุมการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ตามหน้าที่ของคุรุสภาที่กำหนดในพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 มาตรา 9(2) ควบคุมความประพฤติและการดำเนินงานของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ มาตรา 9 (4) พักใช้ใบอนุญาตหรือเพิกถอนใบอนุญาต ซึ่งดำเนินการโดยยึดกรอบตามจรรยาบรรณของวิชาชีพและแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพผลการดำเนินงานได้

- ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยการพิจารณาการประพฤติผิดจรรยาบรรณของวิชาชีพ
- ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยการอุทธรณ์คำวินิจฉัยการประพฤติผิดจรรยาบรรณของวิชาชีพ

ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 9 วรรคหนึ่ง 11. (จ) (ฉ) มาตรา 49 และมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 ประกอบกับมติคณะกรรมการคุรุสภาในการประชุมครั้งที่ 9/2548 วันที่ 20 มิถุนายน 2548 และมติคณะกรรมการคุรุสภาในการประชุมครั้งที่ 10/2548 วันที่ 18 กรกฎาคม 2548 โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ คณะกรรมการคุรุสภาจึงออกข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ ไว้ดังต่อไปนี้ (ออนไลน์, 2555)

ข้อ 1 ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548”

ข้อ 2 ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 ในข้อบังคับนี้

“วิชาชีพ” หมายความว่า วิชาชีพทางการศึกษาที่ทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ รวมทั้งการรับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาปฐมวัย ขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญาทั้งของรัฐและเอกชนและการบริหารการศึกษานอกสถานศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษาตลอดจนการสนับสนุนการศึกษาให้บริการหรือปฏิบัติงานเกี่ยวเนื่องกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศและการบริหารการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาต่างๆ

“ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา” หมายความว่า ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่น ซึ่งได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพตามพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546

“ครู” หมายความว่า บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพหลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ในสถานศึกษาปฐมวัย ขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญา ทั้งของรัฐและเอกชน

“ผู้บริหารสถานศึกษา” หมายความว่า บุคคลซึ่งปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ภายในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษา ต่ำกว่าปริญญา ทั้งของรัฐและเอกชน

“ผู้บริหารการศึกษา” หมายความว่า บุคคลซึ่งปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารนอกสถานศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษา

“บุคลากรทางการศึกษาอื่น” หมายความว่า บุคคลซึ่งทำหน้าที่สนับสนุนการศึกษาให้บริการหรือปฏิบัติงานเกี่ยวเนื่องกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศและการบริหารการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาต่างๆ ซึ่งหน่วยงานการศึกษากำหนดตำแหน่งให้ต้องมีคุณวุฒิทางการศึกษา

“มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา” หมายความว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ในการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องประพฤติปฏิบัติ ตาม ประกอบด้วย มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงานและมาตรฐานการปฏิบัติตน

“มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ” หมายความว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้หรือการจัดการศึกษาซึ่งผู้ต้องการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องมีเพียงพอที่สามารถนำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพได้

“มาตรฐานการปฏิบัติงาน” หมายความว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะหรือการแสดงผลพฤติกรรม การปฏิบัติงานและการพัฒนางาน ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องปฏิบัติตามเพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายการเรียนรู้หรือการจัดการศึกษารวมทั้งต้องฝึกฝนให้มีทักษะหรือความชำนาญสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

“มาตรฐานการปฏิบัติตน” หมายความว่า จรรยาบรรณของวิชาชีพที่กำหนดขึ้นเป็นแบบแผนในการประพฤติตน ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องปฏิบัติตามเพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณ ชื่อเสียงและฐานะของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาให้เป็นที่เชื่อถือศรัทธาแก่ผู้รับบริการและสังคมอันจะนำมาซึ่งเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ

ข้อ 4 ให้ประธานกรรมการคุรุสภารักษากฎการตามข้อบังคับนี้และให้มีอำนาจออกระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่ง เพื่อปฏิบัติตามข้อบังคับนี้รวมทั้งให้มีอำนาจตีความและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ

หมวด 1 มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ

ข้อ 5 ผู้ประกอบวิชาชีพครู ต้องมีมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ดังต่อไปนี้

(ก) มาตรฐานความรู้ มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษาหรือเทียบเท่าหรือคุณวุฒิอื่นที่คุรุสภารับรอง โดยมีความรู้ ดังต่อไปนี้ ภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู การพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ จิตวิทยาสำหรับครู การวัดและประเมินผลการศึกษา การบริหารจัดการในห้องเรียน การวิจัยทางการศึกษา นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ความเป็นครู

(ข) มาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ ผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษาเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปีและผ่านเกณฑ์การประเมินปฏิบัติการสอนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการคุรุสภากำหนดดังต่อไปนี้ การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียนการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ

หมวด 2 มาตรฐานการปฏิบัติงาน ผู้ประกอบวิชาชีพครู ต้องปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานดังต่อไปนี้ ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้เรียน มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์

หมวด 3 จรรยาบรรณของวิชาชีพ ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องประพฤติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพและแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ

ส่วนที่ 1 จรรยาบรรณต่อตนเอง ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องมีวินัยในตนเอง พัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพและวิสัยทัศน์ ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอยู่เสมอ

ส่วนที่ 2 จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพ และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ

ส่วนที่ 3 จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องรัก เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้กำลังใจแก่ศิษย์ และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่โดยเสมอหน้า ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะและนิสัยที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์และผู้รับบริการตาม บทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งทางกาย วาจาและจิตใจ ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องไม่กระทำความ เป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์และสังคมของศิษย์ และผู้รับบริการ ผู้ ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องให้บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาค โดยไม่เรียกรับหรือยอมรับ ผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ

ส่วนที่ 4 จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา พึงช่วยเหลือ เกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดมั่นในระบบคุณธรรม สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ

ส่วนที่ 5 จรรยาบรรณต่อสังคม ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา พึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำ ในการอนุรักษ์และพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อมรักษา ผลประโยชน์ของส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุข

แนวคิดเกี่ยวกับวิชาชีพครู

ความสำคัญของวิชาชีพครู -ครูถือว่าเป็นผู้มีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการเรียนการสอน เพราะครู คือ ผู้ถ่ายทอดความรู้หรือเป็นผู้นำประสบการณ์ทั้งหมดมาสู่นักเรียนเพื่อให้นักเรียนเกิดการ พัฒนาไปในทางที่พึงประสงค์ ซึ่งครูต้องใช้วิธีการสอนแตกต่างกันไปเพื่อให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของการ เรียนการสอนโดยครูต้องตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและช่วยเหลือให้นักเรียนเกิดการ พัฒนาในด้านต่างๆ อย่างเต็มความสามารถและจะต้องประเมินผลการพัฒนานักเรียนเพื่อปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริม ให้นักเรียนเกิดความก้าวหน้าและสามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

คำว่า ครู มีความหมายค่อนข้างกว้างขวาง โดยมีรากศัพท์มาจากภาษาบาลีว่า “ครุ-ครุ” หรือจาก ภาษาสันสกฤตว่า “คุรุ” ในความหมายที่เป็นคำนามแปลว่า ผู้สั่งสอนศิษย์หรือผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ ศิษย์ ส่วนความหมายที่เป็นคำวิเศษณ์ในภาษาบาลี แปลว่า หนัก สูง ส่วนในภาษาสันสกฤต แปลว่า หนัก ใหญ่

ความหมายของ “ครู” ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 (2546) ว่า ครู คือ ผู้สั่ง สอนศิษย์ ผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่ศิษย์

ธีรศักดิ์ อัครบวร (2542) ได้ให้แนวคิดทางปรัชญาในลัทธิต่างๆก็ได้ให้ความหมายของคำว่า “ครู” ไว้เช่นกันดังนี้

1. ลัทธิจิตนิยมถือว่าครู คือ แม่พิมพ์ยกให้ครูเป็นผู้อาวุโสและมีวุฒิภาวะสูงกว่านักเรียนต้องเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งด้านวุฒิปัญญาและบุคลิกภาพ
2. ลัทธิสังคมนิยมหรือวัตถุนิยม ถือว่าครู คือ ผู้สารถีสามารถแสดงให้เห็นถึงความจริงของโลกประหนึ่งว่านักโหราศาสตร์ หรือหมัดคฤศน
3. ลัทธิโทมนิยมใหม่ถือว่าครู คือ ผู้รักขานัยทางความคิดเป็นเสมือนนายทางปัญญา หรือผู้อำนวยการฝึกฝนทางปัญญาและความคิดเป็นพิธีกรทางปัญญาหรือเป็นผู้พัฒนาอำนาจทางความคิดนั้นคือ ครูจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการให้เหตุผล มีความเชื่อมั่นและมีความจำดี
4. ลัทธิประสบการณ์นิยม ถือว่า ครูเป็นเสมือนผู้อำนวยการโครงการวิจัยเป็นเพียงผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนของนักเรียน ครูมิใช่ตัวกลางหรือผู้นำสารแต่อยู่ในฐานะผู้ดูแลให้แต่ละคนดำเนินงานไปสู่เป้าหมาย
5. ลัทธิอัตถิภาวะนิยม ถือว่า ครู คือ ผู้คอยกระตุ้นหรือช่วยผู้ปลุกให้นักเรียนตื่นขึ้นมาเพื่อให้เห็นตัวเอง ป้อนคำถามให้คิด เพื่อให้นักเรียนกระตือรือร้นและเกิดความสำนึกโดยไม่ล้ามตัวเองไว้ในกรอบของสังคม

สรุปได้ว่า ครู หมายถึง ผู้ควรแก่การยกย่องและมีหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ อบรมสั่งสอนศิษย์ให้เป็นคนดีมีคุณธรรม เป็นที่พึ่งพาและแบบอย่างที่ดีของศิษย์ มีความเป็นผู้นำทางวิชาการเป็นผู้เสียสละ-มีบุคลิกลักษณะ อุปนิสัยและมีวิญญานของความเป็นครู

คุณลักษณะวิชาชีพ (Characteristics of a Profession) อาชีพที่สังคมยกย่องหรือมีสถานะพิเศษในสังคมนั้น ต้องมีคุณลักษณะตามเกณฑ์ต่างๆ ซึ่งนักสังคมวิทยาและนักทฤษฎีทางการศึกษาได้ร่วมกันเสนอไว้ดังนี้

ธีรศักดิ์ อัครบวร (2542) อธิบายลักษณะของวิชาชีพชั้นสูงไว้ว่ามี 6 ลักษณะดังนี้

1. วิชาชีพชั้นสูงจะต้องมีบริการที่ให้แก่สังคมที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงและจำเป็น(Social Service) วิชาชีพหลักๆ ในแต่ละวิชาชีพต่างก็มีบริการที่ให้แก่สังคมเป็นการเฉพาะของแต่ละวิชาชีพโดยไม่ซ้ำซ้อนกัน บริการของวิชาชีพนี้ อาจมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด
2. สมาชิกของวิชาชีพชั้นสูงจะต้องใช้วิธีการแห่งปัญญาในการให้บริการ(Intellectual Method) หมายความว่า การวินิจฉัยตัดสินใจในการปฏิบัติต่อผู้รับบริการของวิชาชีพนั้นจะต้องอาศัยความรู้ ความคิด และสติปัญญาเป็นพื้นฐานสำคัญมากกว่าการใช้ทักษะและความชำนาญการแต่เพียงด้านเดียว แต่เป็น

กิจกรรมที่ต้องอาศัยความรู้ ความคิด หลักการและทฤษฎีจึงจะประกอบกันได้ วิธีการนี้เรียกว่า วิธีแห่งปัญญา

3. สมาชิกของวิชาชีพชั้นสูงจะต้องได้รับ การศึกษาอบรมให้มีความรู้กว้างขวางลึกซึ้งโดยใช้ระยะเวลายาวนานพอสมควร (Long Period of Training) เนื่องจากต้องใช้วิธีการแห่งปัญญาในการให้บริการ โดยปกติมักจะถือเป็นเกณฑ์ว่า อย่างน้อยควรต้องได้รับการศึกษาในสาขาวิชาชีพนั้นๆ ไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรีและมักจะใช้เวลาศึกษามากกว่า 4 ปี หลังจากมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งนี้เพื่อจะให้หลักประกันแก่ผู้ให้บริการสามารถให้บริการที่มีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพได้ เพราะมีการศึกษาอบรมมามากพอ

4. สมาชิกของวิชาชีพชั้นสูงควรจะต้องมีเสรีภาพในการใช้วิชาชีพนั้นๆ ตามมาตรฐานของวิชาชีพ (Professional Autonomy) หมายความว่า การวินิจฉัยในการให้บริการภายในขอบเขตของวิชาชีพแต่ละวิชาชีพนั้นๆ ควรจะมีเสรีภาพในการให้บริการโดยปราศจากการแทรกแซงจากบุคคลภายนอก การใช้เสรีภาพทางวิชาชีพเป็นความรับผิดชอบสำคัญเมื่อผู้ที่เป็นสมาชิกของวิชาชีพได้รับการศึกษาอบรมมาดีแล้วก็เป็นธรรมดาที่จะสามารถวินิจฉัย เพื่อให้บริการได้ถูกต้องตามลำพัง ความเป็นอิสระในการให้บริการเป็นลักษณะที่จำเป็นทุกวิชาชีพต้องมี แต่จะมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความยอมรับของสังคมและผู้รับบริการเป็นสำคัญ

5. วิชาชีพชั้นสูงจะต้องมีจรรยาบรรณ (Professional Ethics) จรรยาบรรณเป็นแนวทางของการปฏิบัติวิชาชีพ ผู้ที่ละเมิดจรรยาบรรณจะต้องได้รับการลงโทษในกรณีร้ายแรงอาจถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพได้ ในทุกสังคมจะมีกฎหมายควบคุมการประกอบวิชาชีพ โดยเฉพาะวิชาชีพหลักๆซึ่งให้บริการอันอาจมีผลกระทบต่อสวัสดิการ สวัสดิภาพและความมั่นคงปลอดภัยของสังคมในประเทศไทยก็มีกฎหมายคุ้มครองการปฏิบัติวิชาชีพอยู่หลายวิชาชีพ ผู้จะปฏิบัติวิชาชีพจะต้องได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพจึงจะกระทำได้ เช่น วิชาชีพ เวชกรรม วิศวกรรมหรือสถาปัตยกรรม เป็นต้น

6. วิชาชีพชั้นสูงจะต้องมีสถาบันวิชาชีพ เพื่อเป็นแหล่งกลางในการสร้างสรรค์จรรยาบรรณมาตรฐานของวิชาชีพ (Professional Institution) สถาบันหรือองค์กรวิชาชีพเป็นแหล่งกลางในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของวิชาชีพ สถาบันวิชาชีพมีสองลักษณะ คือ ลักษณะที่หนึ่งเป็นสถาบันควบคุมและพัฒนามาตรฐานและการปฏิบัติวิชาชีพ เช่น แพทย์สภาหรือเนติบัณฑิตยสภา เป็นต้น ลักษณะที่สองเป็นสมาคมวิชาชีพ เพื่อเป็นแหล่งส่งเสริม ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก เสริมสร้างความแข็งแกร่งและความก้าวหน้าของวิชาชีพ เช่น แพทย์สมาคมหรือสมาคมการจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทย เป็นต้น

วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่จำเป็นสำหรับสังคมยิ่งการเปลี่ยนแปลงทางประชากรการเปลี่ยนแปลงทางวิทยาการตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมยิ่งมากยิ่งขึ้นรุนแรงเท่าไรความจำเป็นต้องมีครูเพื่อ

ทำหน้าที่รับมือกับการเปลี่ยนแปลงนั้นๆยิ่งมากเท่านั้น -อย่างไรก็ดีผู้ที่เข้ามาสู่วงการวิชาชีพครูก็ต้องมีคุณลักษณะบางอย่างและเมื่อได้รับการฝึกในกระบวนการดังกล่าวจึงมีความจำเป็นต้องส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครูให้ทันกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย

กูเทค (Gutek อ้างถึงใน อีร์ศักดิ์ อัครบวร, 2542) อธิบายว่า การสอนมีฐานะเป็นวิชาชีพ (Teaching as a Profession) สาขาหนึ่งในสังคม จึงส่งผลให้ครูมีฐานะเป็นนักการศึกษา ระดับวิชาชีพด้วย กูเทคสรุปคุณลักษณะวิชาชีพเพื่อเป็นเกณฑ์พิจารณาวิชาชีพครูไว้ 6 ประการ คือ

1. วิชาชีพเป็นกิจกรรมทางปัญญาและวิชาความรู้เฉพาะด้าน การสอนก็เป็นกิจกรรมทางปัญญา การออกแบบวิธีการถ่ายทอดความรู้ วัฒนธรรม ทักษะและค่านิยมให้กับเยาวชนครูต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์แห่งวิชาชีพอันเป็นวิทยาการเฉพาะด้านและต้องใช้สติปัญญาในการถ่ายทอดแต่ละสิ่งละอย่างให้กับศิษย์

2. วิชาชีพเป็นกิจการที่จำเป็นเฉพาะสาขาที่สังคมต้องการและบริการแก่สังคมการสอนเป็นการให้บริการแก่สังคมในด้านการถ่ายทอดทักษะทางสังคม ค่านิยมตลอดจนวิชาการต่างๆ ให้แก่เยาวชนตามที่สังคมประสงค์เป็นการให้บริการที่เฉพาะสาขาที่ต่างจากวิชาชีพอื่น

3. การประกอบกรของวิชาชีพนั้นอยู่บนพื้นฐานทางทฤษฎีทางวิทยาการของศาสตร์แต่ละสาขาที่สามารถประยุกต์มาเป็นการปฏิบัติงานฝีมือโดยทั่วไปจะตั้งอยู่บนพื้นฐานของความสามารถเฉพาะตัวของผู้ประกอบการ แม้ว่าจะมีการถ่ายทอดเคล็ดลัทธิวิธีการเฉพาะตัวแก่กันและกันบ้างก็ตาม แต่การประกอบวิชาชีพนั้นเป็นงานฝีมือที่สร้างสรรค์บนพื้นฐานของความรู้หลายๆ ด้านที่มีความหมายมากกว่าเคล็ดลัทธิเพียงประการเดียว การสอนก็เช่นเดียวกันเป็นงานที่ต้องประสมประสานวิทยาการทั้งปรัชญา การศึกษา ประวัติศาสตร์ จิตวิทยา สังคมวิทยา หลักการสอน การประเมินผลการศึกษาฯลฯ เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละครั้ง

4. การเข้าสู่วงการวิชาชีพนั้น ครูต้องเตรียมตัวในการศึกษาวิชาชีพเฉพาะนั้นๆ ในวิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัยเป็นระยะเวลาที่มากพอสมควร

5. วิชาชีพแต่ละสาขากำหนดมาตรฐานแห่งวิชาชีพขึ้น โดยทั่วไปจะมีการกำหนดเป็นจรรยาบรรณวิชาชีพเพื่อควบคุมความประพฤติและการปฏิบัติตนตลอดจนมาตรฐานและคุณภาพในการประกอบวิชาชีพของมวลสมาชิก ศาสตร์และศิลป์แห่งการสอนก็มีจรรยาบรรณวิชาชีพที่ได้ประกาศเผยแพร่และใช้ควบคุมมาตรฐานและคุณภาพในการปฏิบัติตนของครูเช่นกัน

6. ผู้ประกอบวิชาชีพต้องมีเอกสิทธิ์และเสรีภาพทางวิชาชีพ (Autonomy and Freedom) ในการประกอบวิชาชีพนั้น ผู้ประกอบวิชาชีพมีเอกสิทธิ์ในการตกลงใจและตัดสินใจที่จะใช้ความรู้ในการแก้ปัญหาการสอนแต่ละครั้งแต่ละวิชาผู้สอนย่อมมีเอกสิทธิ์ที่จะกำหนดวิธีสอนและออกแบบกิจกรรมการ

เรียนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดในหลักสูตร กล่าวโดยสรุปได้ว่าวิชาชีพครูนั้น เป็นวิชาชีพชั้นสูง ที่สังคมยกย่อง เป็นวิชาชีพที่มีจรรยาบรรณ มีเกณฑ์มาตรฐานควบคุมคุณภาพในการปฏิบัติงานของครูที่ ชัดเจนและเป็นวิชาชีพที่ต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ใช้สติปัญญาในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์ให้ทันกับ สภาพเศรษฐกิจ สังคมการเมืองและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย

คุณลักษณะของครูการศึกษาปฐมวัยที่ดี

คำว่า คุณลักษณะ ราชบัณฑิตยสถาน (2546) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คุณลักษณะ (คุณนะ) น. เครื่องหมายหรือสิ่งที่ชี้ให้เห็นความดีหรือลักษณะประจำ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลปัจจุบัน ได้พระราชทานพระบรมราโชวาทแก่ครูอาวุโส เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2522 มีข้อความที่เกี่ยวกับลักษณะครูที่ดี 3 ประการ คือ “ความเป็นครูนั้นประกอบ ขึ้นด้วยหลักวิชาอันถูกต้องที่แน่นแฟ้นกระจ่างแจ้งในใจรวมทั้งฉลาดที่จะพิจารณาเรื่องต่างๆ ตลอดจน กิจการที่จะทำ คำที่จะพูดทุกอย่างได้โดยถูกต้อง ด้วยเหตุผลอย่างหนึ่งได้แก่ ความดี คือ ความสุจริต ความเมตตา กรุณา เห็นใจและปรารถนาดีต่อผู้อื่นโดยเสมอหน้า อีกอย่างหนึ่งได้แก่ ความสามารถ ที่จะ เพื่อแม่และถ่ายทอดความรู้ความดีของตนเองไปยังผู้อื่นอย่างได้ผล ความเป็นครูมีอยู่แล้ว ย่อมฉายออกให้ ผู้อื่นได้รับประโยชน์ด้วย ผู้ที่มีความสามารถเป็นครูสมบูรณ์ในตัว นอกจากจะมีความดีด้วยตนเองแล้ว ยัง จะช่วยให้ทุกคนที่มีโอกาสเข้ามาสัมพันธ์เกี่ยวข้องบรรลุถึงความดีความเจริญด้วย”

อรุณ จันทรวานิช (2544) คุณลักษณะที่ดีของครูอนุบาลที่ดี คือ เป็นผู้ที่มีความรักและปรารถนา ดีต่อผู้เรียน มีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ประพฤติดีและมีคุณธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน สอนดี โดยมีวางแผนการสอนและเตรียมการสอนเป็นอย่างดี ต้องมีความรู้ในวิชาชีพ มีความรักเมตตาและ กรุณา เป็นที่พึ่งและเป็นแบบอย่างที่ดีต่อศิษย์

เพ็ญจันทร์ มีนะจรัส (2551) คุณลักษณะของครูการศึกษาปฐมวัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมี ความสุข ครูจะต้องสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจการจัดประสบการณ์ กิจกรรม แบบบูรณาการให้กับเด็กและมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก เช่น ความรัก เมตตา กรุณา ต่อเด็ก เพื่อเด็ก จะได้มีจิตใจที่เปิดกว้างพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ

นักการศึกษาฟิชเชอร์ (Fisher อ้างถึงใน นกนเตร ธรรมบวร , 2549) กล่าวว่า ครูที่ดีเป็นผู้ช่วยให้ เด็กเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าและเป็นผู้ที่ตั้งความหวังสูงเกี่ยวกับเด็กที่ตนสอน

จากความหมายของคุณลักษณะครูการศึกษาปฐมวัยที่ดีดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า คุณลักษณะของครู หมายถึง เครื่องหมายหรือลักษณะเด่นที่สังเกตเห็นได้ชัดเจนตลอดจนพฤติกรรมต่างๆ ที่แสดงออกทั้งภายในและภายนอกของบุคคลๆหนึ่งที่ทำหน้าที่หลักทางการเรียนการสอน ความรู้ เสียสละ

อบรม สั่งสอนลูกศิษย์และเป็นผู้กำหนดคุณภาพของประชากรในสังคม ทำให้จุดหมายหลักการโครงสร้างของหลักสูตรเป็นรูปธรรม ซึ่งเป็นบทบาทที่สำคัญที่มีอิทธิพลอย่างสูงต่อนโยบายการจัดการศึกษา

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมในการทำงาน

ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมในการทำงาน ได้แก่ ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยมและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจในการทำงาน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม

ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม (Structural - Functionalism Theory) (ออนไลน์, 2555) เชื่อว่า โครงสร้างหน้าที่ของสังคมเป็นสิ่งสำคัญที่สุดของสังคม โครงสร้างแต่ละโครงสร้างของสังคมแต่ละสังคมจะมีหน้าที่ของตนเองและประสานสัมพันธ์กับโครงสร้างอื่นๆ สังคมจึงจะมีดุลยภาพ นักทฤษฎีคนสำคัญ คือ ออกุสต์ คอหม์, เฮอเบิร์ต สเปนเซอร์, เอมีลี เคอร์โคม, ทัลท์คอร์ท พาร์สัน (Talcott Parson) โรเบิร์ต เค เมอร์ตัน (Robert K Merton) และ เจฟฟรีย์ อเล็กซานเดอร์ (Jeffrey Alexander) นักทฤษฎีเหล่านี้ได้เสนอแนวความคิดและสาระสำคัญของทฤษฎีไว้อย่างหลากหลาย โดยรวมสรุปได้ว่า สังคมประกอบด้วย โครงสร้างที่เป็นระบบย่อยๆ เหล่านี้จะบูรณาการและปรับตัวเข้าหากัน ตามระบบค่านิยมของสังคม ซึ่งสมาชิกยอมรับร่วมกัน สังคมทุกสังคมมีลักษณะเป็นพลวัต มีความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จึงต้องปรับตัวอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้สังคมเกิดดุลยภาพ การปรับตัวนี้เป็นการใช้วิธีการต่างๆ เพื่อควบคุมสังคม เช่นกฎระเบียบ การกำหนดสถานภาพและบทบาทการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม เป็นต้น (สนธยา พลศรี, 2545) ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม สามารถนำมาเป็นกรอบคิดในกระบวนการเตรียมความพร้อมในประเด็นบทบาทหน้าที่ของครูการศึกษาปฐมวัยที่ต้องปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูการศึกษาปฐมวัย การปรับตัว การยอมรับ การใช้กฎระเบียบ มาตรการ ป้องกันไม่ให้เกิดความเครียดในการปฏิบัติงาน ทฤษฎีดังกล่าวจึงนำมาเป็นกรอบคิดแนวทางการเตรียมความพร้อมของครูการศึกษาปฐมวัยตระหนักต่อบทบาทหน้าที่ของตนเอง

ทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจในการทำงาน

การที่บุคคลจะมีความสุขและความเต็มใจในการทำงานและก้าวไปสู่ผลสำเร็จตามเป้าประสงค์ขององค์กรได้ ต้องมีองค์ประกอบสำคัญที่เป็นแรงกระตุ้นให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการทำงาน มีการอุทิศตน ทั้งกำลังกาย สติปัญญา และเวลาให้กับงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ ทั้งนี้ เพราะถ้าบุคคลมี

ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ที่ทำแล้วย่อมจะทำให้เกิดกำลังใจในการทำงานสูง อันจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการดำเนินงานได้เป็นอย่างดี ทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจในการทำงาน มีดังนี้

1. ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow Maslow (1943, อ้างถึงใน บุญเสริมตั้งปณิธานนท์, 2552) เชื่อว่า มนุษย์มีความต้องการเป็นลำดับขั้น ซึ่งเป็นแรงจูงใจของพฤติกรรมตั้งแต่เกิด ทารกต้องการอาหารการพักผ่อน ซึ่งเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่ทำให้ชีวิตดำรงอยู่รอด เมื่อเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่เขาต้องการมีงานทำมีรายได้ และมีความต้องการอื่นๆ ตามมา การได้รับการตอบสนองในสิ่งที่ต้องการทำให้มนุษย์ เกิดความพึงพอใจ Maslow ได้จัดลำดับขั้นของความต้องการไว้เป็น 5 ขั้นตอน คือ

1. ความต้องการทางร่างกาย เป็นความต้องการขั้นพื้นฐาน ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย การพักผ่อน การสืบพันธุ์ ฯลฯ
2. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย เป็นความต้องการทางด้านจิตใจที่เกี่ยวข้องกับ ความรู้สึกปลอดภัย มั่นคง คุ้มครอง ความมีระเบียบ การมีกฎเกณฑ์ เช่น ได้รับการรักษาพยาบาล สวัสดิการและสิ่งอำนวยความสะดวก
3. ความต้องการความรักและความต้องการทางสังคม ที่ต้องการอยู่ร่วมกันกับ ผู้อื่นมีความผูกพัน มีความรัก และมีคุ้มครอง รวมทั้งมีส่วนร่วมในองค์การ
4. ความต้องการการยอมรับนับถือ เป็นความต้องการที่จะให้สังคมยอมรับนับถือ ว่าตนเป็นผู้มีความสามารถ ประสบความสำเร็จ มีศักดิ์ศรี มีคุณค่า และ มีความเชื่อมั่นในตนเอง คนส่วนใหญ่ติดอยู่ในความต้องการขั้นนี้
5. ความต้องการความสำเร็จ เป็นความต้องการขั้นสูงสุด ภายหลังที่มนุษย์ได้รับการตอบสนองความต้องการตามลำดับ 4 ขั้นมา ในขั้นนี้มนุษย์ได้บรรลุเป้าหมายตามที่วางไว้ มีความตระหนักเกี่ยวกับตนเองอย่างแท้จริง ยอมรับตนเองและยอมรับคนอื่น รวมทั้งการยอมรับความเป็นจริงตามธรรมชาติ และมีความต้องการที่จะใช้ศักยภาพของตน ในการกระทำตามความพึงพอใจที่ไม่ทำให้คนอื่นเดือดร้อน บางครั้งพฤติกรรมในขั้นนี้อาจมีลักษณะที่แปลกและแตกต่างจากบุคคลทั่วไป เช่น ความขยัน และเอาใจใส่ในการทำงานของคนงานบางคนการทำงานของนักสังคมสงเคราะห์ โดยไม่เห็นแก่ความเหนื่อยยากหรือการหวังผลตอบแทน

2. ทฤษฎีความต้องการความสำเร็จ McClelland (อ้างถึงใน ธนชัย ยมจินดา, เสน่ห์ จัยโตและจุมพล หนิมพานิช, 2544) ทฤษฎีการจูงใจหรือแรงจูงใจทางด้านความสำเร็จของ McClelland ทฤษฎีนี้เป็นความต้องการหรือปรารถนาที่จะปฏิบัติงานให้ได้มาตรฐานดีเลิศ หรือให้ประสบความสำเร็จในสถานการณ์ที่มีการแข่งขันจากการวิจัยมานานพอสมควร McClelland ได้พบว่า มนุษย์มีระดับความต้องการทางด้านความสำเร็จต่างกัน สิ่งที่บอกถึงความแตกต่างนี้ คือ ความต้องการหรือสิ่งจูงใจทางด้านความสำเร็จ McClelland ได้สรุปลักษณะของผู้ที่จะประสบความสำเร็จสูง ว่ามักจะมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. กล้าเสี่ยงพอประมาณ หมายความว่าคนที่ประสบความสำเร็จในระดับสูงนั้นในความเห็นของเขาคิดว่าจะต้องเป็นคนที่ไม่เสี่ยงจนเกินไป เพราะจะมีโอกาสผิดพลาดได้มาก แต่ก็ไม่ใช่ว่าคนประเภทที่ว่าไม่กล้า

เสี่ยงเลย เพราะคนที่ไม่กล้าเสี่ยงเลยย่อมจะไม่กล้าทำอะไร 2. ต้องการได้รับข่าวสารย้อนกลับทันทีทันใด หมายถึงว่าบุคคลที่จะมี ความสำเร็จในระดับสูงนั้น จะมีลักษณะหนึ่งคืออ่านนอกเหนือไปจากความสำเร็จเสี่ยงพอประมาณแล้ว ยังต้องหรือปรารถนาที่จะได้รับข่าวสารย้อนกลับในทันทีทันใด ทั้งนี้เพื่อจะประเมินค่าสิ่งที่ตนทำไปและพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขในขณะเดียวกัน เพื่อจะได้ทราบว่าที่เขาประสบความสำเร็จหรือ ความล้มเหลวสักขนาดไหนในสิ่งที่ได้ทำลงไป 3. ปรารถนาการประสบความสำเร็จ หมายถึง บุคคลที่จะประสบความสำเร็จอย่างสูงนั้นจะพบว่าที่ได้ทำงานสำเร็จในที่หนึ่งที่ได้ จะมีความพอใจอยู่ในงานนั้นเอง ขณะเดียวกันปรารถนาที่จะทำความสำเร็จ เพื่อความสำเร็จของงานมากกว่าที่จะได้รับรางวัลหรือผลตอบแทนเป็น วัตถุจากผลงานนั้น ซึ่งสิ่งที่เห็นได้ชัดคือลักษณะของทรศนะของผู้ที่ประสบความสำเร็จในระดับสูงที่มี ต่อเงินที่จริงแล้วเขาไม่ได้ปฏิเสธที่จะรับเงิน แต่เงินไม่ใช่สิ่งที่เขาต้องการได้ในการที่จะประสบความสำเร็จ 4. หมกมุ่นอยู่กับเรื่องของงาน หมายความว่าเมื่อใดก็ตามที่ผู้ประสบความสำเร็จในระดับสูงได้เริ่มงานที่มีความหมายอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว จะหมกมุ่นอยู่กับงาน จนกระทั่งได้รับความสำเร็จ จะทนไม่ได้ที่จะเห็นงานเสร็จเพียงครั้งเดียวแล้วทิ้งไว้ จะใช้ความพยายามอย่างสูงสุดในการปฏิบัติงานให้สิ้นสุดลงไป (บุญเสริม ตั้งปณิธานนท์, 2552)

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง

ครูคือบุคคลสำคัญที่จะพัฒนาให้เด็กมีลักษณะอันพึงประสงค์ ด้วยการพัฒนาเด็กให้เป็นคนเก่ง ดี มีความสุข มีคุณธรรม และจริยธรรม การที่ครูจะพัฒนานักเรียนให้มีลักษณะอันพึงประสงค์ดังกล่าวได้ ครูควรต้องพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีใจรักในการสอน ใฝ่หาความรู้ ความชำนาญและมีจิตวิญญาณความเป็นครู ในปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการสื่อ ทำให้วิทยาการต่างๆ ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ครูต้องมีการปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เหล่านั้น (ชลอศรี แก้วสูงเนิน, 2554)

ราตรี พัฒนรังสรรค์ (2544) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการพัฒนาตน ดังนี้

- 1) การพัฒนาตนเองทั้งทางกาย จิต และสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไป โดยเน้นให้เกิดความสำนึกในคุณค่าของชีวิต ความสำคัญของชีวิต ประโยชน์ของชีวิตและจุดมุ่งหมายของชีวิต
- 2) เพื่อพัฒนาความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความสำนึกและความชำนาญด้วยตนเอง เพื่อให้บรรลุอุดมคติสูงสุด คือเลี้ยงตนเองได้ พึ่งตนเองได้ นำตนเองไปสู่ความดีงามได้ ทำประโยชน์แก่สังคมได้ และมีความพึงพอใจในชีวิตและการทำงานได้
- 3) เพื่อพัฒนาจิตของตนให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพจิตดี และสุภาพจิตดี

ประเวศ วะสี (2543) ได้กล่าวถึงกระบวนการทางปัญญา ซึ่งเป็นกระบวนการที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติ ได้พัฒนาตนเองไปสู่พัฒนาการทางจิตวิญญาณของมนุษย์อันได้แก่

- 1) ฝึกสังเกตในการทำกิจกรรม การทำงาน เพราะการสังเกตมากจะทำให้เกิดความรู้
- 2) ฝึกการบันทึกเพื่อแก่นิสัยประจำชาติ เพราะคนไทยมีนิสัยไม่ค่อยชอบบันทึก
- 3) ฝึกการนำเสนอ เพราะก่อนการนำเสนอต้องมีการศึกษาถึงผู้ฟัง และต้องมีการเตรียมเรื่องที่จะบรรยายต้องคิดว่าจะพูดอะไร มีลำดับขั้นตอนอย่างไร
- 4) ฝึกการฟัง การได้ยินมากทำให้ฉลาดมาก
- 5) การปจฉาวิสัชนา เมื่อมีการฟังย่อมต้องมีการสอบถาม การสอบถามและได้รับคำตอบนั้นถือเป็นกระบวนการทางปัญญา
- 6) การตั้งสมมติฐาน การตั้งคำถาม ช่วยให้เกิดปัญญา แต่ต้องเป็นการตั้งคำถามที่มีเหตุผล
- 7) การค้นหาคำตอบ การค้นหาคำตอบเป็นความสนุก โดยค้นหาความรู้จากแหล่งต่างๆ
- 8) การวิจัยเน้นกระบวนการเดียวกับกระบวนการเรียนรู้ การวิจัยเป็นวิถีชีวิต ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเป็นความรู้ที่มีคุณค่า
- 9) การเชื่อมโยงบูรณาการ เมื่อได้รับความรู้อะไรมาต้องอย่าหยุดอยู่แค่นั้น ควรมีการบูรณาการเพื่อเชื่อมโยงไปสู่ภาพรวม
- 10) ฝึกการเขียนรายงาน บทความวิชาการ จากกิจกรรมการทำงานและประสบการณ์เพื่อยกระดับสติปัญญาขึ้นไปอีกขั้น เนื่องจากการเขียนต้องใช้ความรู้ทั้งหมดจากที่มีอยู่บูรณาการเชื่อมโยงแล้วเรียบเรียงสู่องค์ความรู้ใหม่

อารี พันธัมณี (2545) กล่าวถึง วิธีการพัฒนาตนเองของครู เพื่อให้มีความสามารถมีความเป็นเลิศทางปัญญา ไว้ว่า

- 1) รู้และเข้าใจวิธีการสอนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้
- 2) ต้องเป็นผู้ที่มีใจกว้าง ยอมรับความคิดใหม่ๆ ของผู้อื่นเสมอ ไม่จำกัดอยู่เพียงเฉพาะความคิดของตน
- 3) มีความสนใจที่จะศึกษาค้นคว้า สำรวจสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ เช่น เอกสารหลักสูตร วิธีการสอน ตำรา สื่อและวัสดุอุปกรณ์
- 4) ต้องหมั่นศึกษาใฝ่หาความรู้ เพื่อเพิ่มพูนสติปัญญา
- 5) ฝึกจิตใจให้ไม่ขลาดกลัว กล้าที่จะเผชิญและยอมรับความจริง
- 6) ต้องเป็นผู้ที่มีความสนใจสิ่งต่างๆ รอบด้าน และกิจกรรมต่างๆ
- 7) พัฒนาความสามารถด้านการอ่าน ทั้งความรู้ในสาขาวิชาชีพ และข่าวสาร

- 8) ควรฝึกตนให้มีความอ่อนไหว กระทบกระเทือน และปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้อย่างดี
- 9) ควรต้องมีความเชื่อว่า “การศึกษาไม่ได้จบสิ้นเมื่อครูก้าวออกจากห้องเรียน แต่การศึกษาเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต” จึงต้องศึกษาหาความรู้ เพิ่มเติมอยู่เสมอ
- 10) ต้องให้ความสนใจกับนักเรียนอย่างทั่วถึงและจริงจัง ให้ความเอาใจใส่ศึกษาสังเกตเด็กอย่างละเอียดถี่ถ้วน
- 11) ควรให้ความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนท้องถิ่นอย่างกระตือรือร้น เพื่อจะสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบ้านกับโรงเรียน

สรุปได้ว่า วิธีการพัฒนาตนเองเป็นกระบวนการการปฏิบัติตนเพื่อให้ตนเองมีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญในการประกอบวิชาชีพ และพร้อมปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการดำเนินงานเพื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เชาวฤทธิ์ ขำเหล็ก (2546) ได้จัดแบ่งองค์ประกอบที่ทำให้เกิดการพัฒนาตนเอง ออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 หมวด 5 มาตรา 80 กำหนดว่า ให้มีการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งบางตำแหน่งและบางวิทยฐานะ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดี คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพที่เหมาะสม ในอันที่จะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ราชการเกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความก้าวหน้าแก่ราชการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2547)

2. การพัฒนาด้านความรู้

การที่ครูจะมีความสามารถทำการจัดมวลงประสพการณ และวางแผนในการจัดการจัดการเรียนรูให้กับผูเรียนอยางมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาผูเรียนใ้เป็นผู้มีความรู้ ความคิด ค่านิยมที่ดี สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขนั้น ตัวครูเองจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถที่จะวางแผนในการจัดการศึกษาเป็นอย่างดี เช่น หลักรวิธีการสอน จิตวิทยาแขนงต่างๆ การพัฒนาหลักสูตร การเขียนแผนการสอน การเลือกใช้สื่อและเทคโนโลยีต่างๆ การวัดผลประเมินผล ตลอดจนกฎระเบียบที่เกียวข้องกับการจัดการศึกษา ดังนั้นครูจำเป็นต้งมีการพัฒนาความรู้เหล่านี้ตลอดเวลา เพื่อช่วยให้ครูสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (เชาวฤทธิ์ ขำเหล็ก, 2546)

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (ม.ป.ป.) ได้แบ่งองค์ประกอบของการพัฒนาสมรรถภาพด้านความรู้ของครู ไว้ดังนี้

- 1) ความรู้ในเนื้อหาวิชา

- (1) กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้
- (2) กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
- (3) กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย
- (4) กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ

2) ความรู้ทางวิชาชีพ

(1) ปรัชญาการศึกษา แผนการศึกษาแห่งชาติ หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 แผนการสอน กำหนดการสอน คู่มือครู หนังสือเรียน แบบฟอร์มประกอบการเรียน และการวัดผล

(2) ระเบียบและคำสั่งเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร หนังสือเรียนและการวัดและประเมินผล

(3) จิตวิทยาสำหรับครูที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน การเตรียมความพร้อม การสร้างทัศนคติที่

ดี

(4) วิธีสอนต่างๆ วิธีจัดกิจกรรมการเรียนและกิจกรรมอื่นๆ ในโรงเรียนที่ส่งเสริมการเรียนการสอน

สอน

(5) การสร้างสื่อการเรียนการสอน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเอกสารหรือวัสดุต่างๆ

(6) วิธีการประเมินผล

สรุปได้ว่าการพัฒนาด้านความรู้ นั้น เป็นกระบวนการเพิ่มพูนความรู้ เพื่อที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ความรู้ที่ครูควรต้องมี คือ หลักวิธีการสอน ปรัชญาการศึกษา จิตวิทยาการศึกษา สาขาต่างๆ การวัดผลประเมินผล การใช้สื่อเทคโนโลยี ฯลฯ เพื่อนำความรู้ดังกล่าวพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. การพัฒนาด้านทักษะ

การพัฒนาตนเองของครูในด้านทักษะ ควรจะได้มีการพัฒนาเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้

เชาวฤทธิ์ ขำเหล็ก (2546) กล่าวว่า ทักษะทางวิชาชีพที่ควรจะต้องมีการพัฒนา ได้แก่

1) มีทักษะความรู้ ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร

2) มีทักษะความสามารถในการจัดทำแผนการสอนและพัฒนาสื่อ

3) มีทักษะความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (ม.ป.ป.) ได้กล่าวถึงสมรรถภาพด้านทักษะที่จำเป็นสำหรับครู

ดังนี้

1) มีทักษะในการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยนำหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ของเด็ก

มาประยุกต์ใช้ เพื่อสร้างความเข้าใจได้เหมาะสมตามวัยของเด็ก

2) มีทักษะในการจัดกิจกรรมการเตรียมความพร้อม กิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมเสริมทักษะ และการใช้สื่อการเรียนรู้ได้ถูกต้อง เหมาะสมกับสถานการณ์

3) มีทักษะในการใช้เทคนิคการสอนอย่างเป็นระบบ และตามลำดับขั้นของการเรียนรู้ ในกิจกรรมแต่ละประเภท

4) มีทักษะในการสอนแบบต่างๆ ได้แก่ สอนโดยวิธีสืบเสาะหาความรู้ สอนแบบอภิปราย แบ่งกลุ่มทำงาน สอนแบบสาธิต และทดลองปฏิบัติงานต่าง ๆ สอนแบบบรรยาย เล่นเกม สอนแบบบูรณาการและอื่นๆ ตามความเหมาะสมกับหลักสูตร

5) มีทักษะต่างๆ ที่จำเป็นในการเรียนการสอน ดังต่อไปนี้

- (1) การนำเข้าสู่บทเรียน
- (2) การกระตุ้นให้คิด
- (3) การใช้คำถาม
- (4) การเล่าเรื่อง บรรยาย อธิบาย แสดงความคิดเห็น
- (5) การเล่านิทาน แต่งนิทาน
- (6) การนำเสนอ
- (7) การให้คำแนะนำ ควบคุม ดูแลให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ
- (8) การเสริมแรง
- (9) การร้องเพลง
- (10) การสรุปความ
- (11) การสาธิต
- (12) การนำเกมและเล่นเกมต่าง ๆ
- (13) การแสดงบทบาทสมมติและให้คำแนะนำวิธีแสดง
- (14) การจัดกลุ่มและใช้กลุ่มเป็นเครื่องมือในการสอน
- (15) การสร้างและปลูกฝังระเบียบวินัยในการทำงานของนักเรียน
- (16) การแปรเปลี่ยนวิธีการสอน
- (17) การใช้ท่าทางสื่อความหมาย
- (18) การใช้กระดานดำ
- (19) การสร้างและใช้อุปกรณ์การสอน
- (20) การแก้ปัญหาและแนะแนวเบื้องต้น
- (21) การทำสังคัมมิตี

(22) การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน

(23) การประเมินผลงานของนักเรียนเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนรู้

(24) การสร้างข้อสอบแบบต่าง ๆ

(25) การสร้างแบบฝึก โจทย์ปัญหา แบบสอบทั้งชนิด Formative และ Summative

การดำเนินการพัฒนาด้านทักษะของครู (ชลอศรี แก้วสูงเนิน, 2554) มีดังนี้

1) ความสามารถด้านการสอน ครูต้องมีความสามารถด้านการสื่อสาร การอธิบาย การประเมินผล การให้เหตุผล การทำนาย การชี้แนะทักษะการทำงาน วิธีการสอนให้เหมาะสมกับระดับความต้องการ ความสามารถ และอายุนักเรียน ครูต้องสามารถวางแผนการสอนโดยสร้างและ วางแผนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ค้นหาคำตอบด้วยตนเอง เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติ (สำนักเลขาธิการคุรุสภา, 2548)

2) ความสามารถด้านการประเมิน การประเมิน หมายถึง ระบบและกระบวนการใดๆ ที่เป็นปรนัย ซึ่งจัดประเภทของการประเมิน และกำหนดระดับคุณภาพในการทำงาน การประเมินอาจใช้การสอบ การสังเกตอย่างเป็นทางการ การสนทนา การวิเคราะห์โครงการ การใช้คอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งครูต้องมีทักษะในการประเมินด้านต่างๆ ดังนี้ (เสรี ชัดเข้ม, 2540)

(1) ทักษะการสร้างแบบสอบถาม และการบริหารการสอน

(2) แนวปฏิบัติในการให้คะแนน การจัดอันดับและการให้ระบบคะแนน

(3) การบันทึกและการรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

กระทรวงศึกษาธิการได้ทำการส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาทักษะด้านการประเมินผลจากสภาพจริง (Authentic Assessment) ซึ่งเป็นการนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง (ชลอศรี แก้วสูงเนิน, 2554) การประเมินผลดังกล่าวจะครอบคลุมสภาพความเป็นจริงและสอดคล้องกับการแสดงออกของนักเรียน ทั้งกระบวนการและผลผลิตเกี่ยวกับแฟ้มงาน (Portfolios) เป็นการเน้นการมีส่วนร่วมอย่างมากระหว่างนักเรียน ครู และผู้ปกครอง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2539) นอกจากนี้ครูควรสร้างองค์ความรู้ในวิชาชีพในเรื่องทักษะและความเชี่ยวชาญด้านการสอน โดยทำงานวิจัยโดยเฉพาะการทำวิจัยในชั้นเรียน (Action Research) ซึ่งมีความสำคัญในการปรับปรุงแก้ไขกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ(เสรี ชัดเข้ม, 2540)

3) ด้านสื่อ การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ คือการคิดค้น และปรับปรุงสื่อ การเรียนการสอนที่มีผลต่อการเรียนรู้ และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม โดยกำหนดให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคิดค้นผลิต และใช้สื่อการเรียนการสอนที่ได้มาจากวัสดุท้องถิ่น ครูมีลักษณะทางด้านเลือกใช้สื่อ และการ

ประเมินการใช้สื่อ เพื่อปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น รวมทั้งเผยแพร่การใช้สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ได้ผลแล้วไปสู่หน่วยงานอื่น (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2548)

4) ด้านคอมพิวเตอร์ คอมพิวเตอร์สามารถช่วยในการสอนของครูได้โดยช่วยสอนนักเรียนเป็นรายบุคคล หรือกลุ่ม ซึ่งสรุปบทบาทของคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ได้ดังนี้ (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2544)

- (1) เพิ่มความเข้าใจในวิชาที่เรียน
- (2) ทำหน้าที่เป็นผู้ติวนักเรียน
- (3) ทำหน้าที่ทดสอบนักเรียนก่อนที่จะเริ่มเรียน
- (4) ทำหน้าที่ทดสอบหลังจากได้เรียนจนจบบทเรียน
- (5) จัดโปรแกรมการเรียนให้นักเรียนเรียนเป็นรายบุคคล
- (6) ช่วยสอนการแก้ปัญหาโดยใช้สถานการณ์จำลอง
- (7) เป็นแหล่งการหาข้อมูลข่าวสาร
- (8) ช่วยสอนนักเรียนที่ไม่สามารถมาเรียนตามปกติได้
- (9) สอนนักเรียนตั้งปัญหา วิเคราะห์ปัญหาเป็นส่วนย่อย และแก้ปัญหาได้

สรุปได้ว่า การพัฒนาตนเองของครูด้านทักษะ ครูควรต้องมีความสามารถด้านการสอน การประเมิน การพัฒนาและการเลือกใช้สื่อ และการใช้คอมพิวเตอร์ ทักษะต่างๆ นี้ มีความสำคัญมากสำหรับการพัฒนาตนเองของครูเพื่อส่งเสริมให้เกิดความชำนาญ และเชี่ยวชาญในวิชาชีพมากขึ้น

4. การพัฒนาด้านเจตคติ

เจตคติเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความคิด ความเชื่อ และยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน การพัฒนาเจตคติในวิชาชีพครูนั้นจึงเป็นเรื่องการวางแผนการปฏิบัติงานในวิชาชีพครูของตนเอง ให้เป็นที่ยอมรับของผู้อื่น และครูต้องปฏิบัติอาชีพด้วยความศรัทธา ทำทุกวิถีทางที่จะพัฒนาการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ การพัฒนาวิชาชีพจำเป็นต้องสร้างเจตคติที่ดีให้เกิดขึ้น โดยยึดหลัก การปฏิบัติตามหลักคุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสม

เชาฤทธิ ขำเหล็ก (2546) ได้กล่าวว่า เจตคติเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ความเชื่อ ซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติให้เป็นลักษณะนิสัยในชีวิตประจำวันของคุณ และสามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นได้ดังนี้ คือ

- 1) จัดสิ่งเร้าให้บุคคลนั้นเกิดความสนใจในเรื่องที่จะปลูกฝัง
- 2) จัดกิจกรรมที่ช่วยให้บุคคลได้ตอบสนองจนเกิดความพึงพอใจ
- 3) ช่วยให้บุคคลเห็นคุณค่าเห็นประโยชน์ในเรื่องนั้นและเกิดความพึงพอใจ
- 4) ช่วยให้บุคคลได้นำไปปฏิบัติในระบบชีวิตและให้แรงเสริม
- 5) ครูมีมนุษยสัมพันธ์และควบคุมอารมณ์ได้ ยุติธรรม ซื่อสัตย์

6) ครูวางตนเหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องของความประพฤติ และบุคลิกภาพ และประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (ม.ป.ป.) กล่าวถึง คุณลักษณะและทัศนคติที่พึงประสงค์ในการปฏิบัติงานของครู ไว้ดังนี้

- 1) คล่องแคล่วกระฉับกระฉ่าง เหมาะสมกับกิจกรรมต่างๆ
- 2) ใช้คำพูดง่าย ๆ ชัดเจน สื่อความหมายได้ถูกต้อง
- 3) ยิ้มแย้มแจ่มใส เบิกบาน
- 4) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
- 5) มีไหวพริบดี
- 6) แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี
- 7) มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
- 8) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- 9) รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- 10) มีขันติธรรม
- 11) ช่างสังเกต รวบรวมข้อมูล
- 12) ทำงานประณีต
- 13) มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่
- 14) เป็นตัวอย่างที่ดี
- 15) มีความเป็นประชาธิปไตย
- 16) ใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ

สรุปได้ว่า การพัฒนาครูด้านเจตคติ เป็นการพัฒนาที่เนให้ครูมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู มีความรู้สึกภาคภูมิใจ รักและศรัทธาในอาชีพ โดยยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งเป็นการมุ่งพัฒนาให้ครูปฏิบัติงานปฏิบัติตนเข้าสู่เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุนทรภรณ์ หาญคำภา (2544) ศึกษาการเตรียมความพร้อม วิธีการ และเทคนิคการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของครูดีเด่นในจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า การเตรียมความพร้อมการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของครูดีเด่น มีความตระหนักถึงความสำคัญของแนวทางการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูตามที่กรมสามัญศึกษากำหนดไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เช่น การศึกษาเอกสารต่างๆ เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู การเข้ารับการอบรมสัมมนาต่างๆ และการเผยแพร่

ผลงานทางวิชาการ ส่วนด้านวิธีการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู วิธีการที่สำคัญที่สุดที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมมากที่สุด นักเรียนสามารถทำความเข้าใจและสร้างความคิดรวบยอดได้ด้วยตนเอง ตลอดจนใช้วิธีการสอนที่หลากหลายเหมาะสมกับความรู้ความสามารถของนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านเทคนิคการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู เทคนิคที่ใช้คือ การตั้งวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกับนักเรียน เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการที่จะเรียนรู้ เพื่อที่จะสามารถบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ตลอดจนมีการวัดผล ประเมินผลทุกครั้ง โดยการนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ เพื่อที่จะนำไปพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ปรีชา สุขศรี (2548) การศึกษาสภาพการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า

1. ข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 มีความคิดเห็นต่อสภาพการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพของข้าราชการครูในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
2. ข้าราชการครูในสถานศึกษาประถมศึกษากับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 มีความคิดเห็นต่อสภาพการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน
3. ข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยระหว่างข้าราชการครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานต่ำกว่า 10 ปี กับ 10-20 ปี มีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พบว่า ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงาน 10-20 ปี มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานมากกว่าข้าราชการครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานต่ำกว่า 10 ปี และระหว่างข้าราชการครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานต่ำกว่า 10 กับมากกว่า 20 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พบว่า ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานมากกว่า 20 ปี มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานมากกว่าข้าราชการครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานต่ำกว่า 10 ปี

วรวิทย์ กุลจิราภรณ์ (2550) เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและผู้บริหารเกี่ยวกับวิธีพัฒนาครูที่ส่งผลต่อการปรับปรุงพฤติกรรมตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ ผลวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีพัฒนาครูที่ส่งผลต่อการ

ปรับพฤติกรรมตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพโดยรวมและรายวิธีทั้ง 5 วิธี อยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูและผู้บริหารเกี่ยวกับวิธีพัฒนาครูพบว่ามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และข้อเสนอแนะของครูที่มีความถี่สูงสุดคือ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญต่อวิธีพัฒนาครูตามต้องการของครู ส่วนข้อเสนอแนะของผู้บริหารที่มีความถี่สูงสุด คือ การจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาครูของโรงเรียนอย่างเพียงพอ

ภัทรวานี ทันอินทรอาจ (2551) ศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า

1. สภาพการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. ปัญหาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูโดยรวมอยู่ในระดับน้อย
3. ครูผู้สอนที่มีเพศแตกต่างกันมีสภาพการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูโดยรวมไม่แตกต่างกัน
4. ครูผู้สอนที่มีเพศแตกต่างกันมีปัญหาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
5. สภาพการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูที่มีตำแหน่ง/วิทยฐานะแตกต่างกัน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับสถิติ .01
6. ปัญหาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูที่มีตำแหน่ง/วิทยฐานะแตกต่างกัน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับสถิติ .01
7. สภาพการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน
8. ปัญหาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับสถิติ .01

สมใจ วิเศษทักษิณ (2548) การพัฒนาตนตามมาตรฐานวิชาชีพครูของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า

1. การพัฒนาตนตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน รองลงมา ด้านร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์และด้านการแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ

2. ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยความคิดเห็นของเพศชายสูงกว่าความคิดเห็นของเพศหญิง

3. ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาตามเกณฑ์มาตรฐานว่าวิชาชีพครูของข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับส่วนด้านที่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 ได้แก่ ด้านพัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติให้เกิดผลจริง ด้านพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน

เกรียงศักดิ์ ชิมกะธรรม (2550) ศึกษาการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณ ของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 ของข้าราชการครู สังกัดศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาพะลานกงโพ恩 ศูนย์ที่ 16 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน ผลการวิจัยพบว่า

1. ข้าราชการครูมีการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 ของข้าราชการครู สังกัดศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาพะลานกงโพ恩 ศูนย์ที่ 16 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ข้าราชการครูเพศชายมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 ของข้าราชการครู สังกัดศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาพะลานกงโพ恩 ศูนย์ที่ 16 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 โดยภาพรวมและด้านมาตรฐานการปฏิบัติงานและด้านมาตรฐานการปฏิบัติตนสูงกว่าข้าราชการเพศหญิง ส่วนด้านมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพข้าราชการครูเพศหญิงมีความคิดเห็นสูงกว่าข้าราชการครู เพศชาย

3. ข้าราชการครูตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 ของข้าราชการครูสังกัดศูนย์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาพะลานกงโพ恩 ศูนย์ที่ 16 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 โดยภาพรวมและทุกด้านสูงกว่าข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 15 ปี

4. ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติ ตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ พ.ศ. 2548 ของข้าราชการครู สังกัดศูนย์พัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาพะลานกงโพน ศูนย์ที่ 16 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต 2 โดย ภาพรวมและทุกด้านสูงกว่าข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 15 ปี

ชลอศรี แก้วสูงเนิน (2554) การศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของข้าราชการครูโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ผลการศึกษา พบว่า 1. ข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษานครราชสีมา เขต 5 มีความต้องการพัฒนาตนเองตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ภาพรวมและทั้ง 9 ด้าน อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู รองลงมา ได้แก่ ด้าน การวิจัยทางการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตร และด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทาง การศึกษา ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านการบริหารจัดการในห้องเรียน 2. ข้าราชการครู โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 5 ที่มีประสบการณ์ใน การปฏิบัติงานต่างกัน มีความต้องการพัฒนาตนเองภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู และด้าน การวิจัยทางการศึกษา มีความต้องการพัฒนาตนเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านจิตวิทยาสำหรับครู มีความต้องการพัฒนาตนเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้าน การวัดและประเมินผลการศึกษา ด้านการบริหารจัดการในห้องเรียน ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี สารสนเทศทางการศึกษา และด้านความเป็นครู ไม่แตกต่างกัน เมื่อทดสอบรายคู่ในด้านที่แตกต่างกัน พบว่า 2.1 ในด้านภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู กลุ่มประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ไม่เกิน 10 ปี กับ กลุ่มประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 11-20 ปี กลุ่มประสบการณ์ในการปฏิบัติงานไม่เกิน 10 ปี กับกลุ่ม ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 21-30 ปี และกลุ่มประสบการณ์ในการปฏิบัติงานไม่เกิน 10 ปี กับกลุ่ม ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 31 ปีขึ้นไป มีความต้องการพัฒนาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน 2.2 ในด้านจิตวิทยาสำหรับครู กลุ่มประสบการณ์ในการปฏิบัติงานไม่เกิน 10 ปี กับกลุ่มประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 31 ปีขึ้นไป และกลุ่มประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 21-30 ปี กับกลุ่มประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 31 ปีขึ้นไป มีความต้องการพัฒนาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน 2.3 ในด้านการวิจัยทางการศึกษา กลุ่มประสบการณ์ในการ ปฏิบัติงาน 11 - 20 ปี กับกลุ่มประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 21- 30 ปี มีความต้องการพัฒนาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

